

Wetsvoorstel koppeling AOW-leeftijd aan levensverwachting ingediend bij Tweede Kamer

Minister Kamp (SZW) heeft op 12 oktober 2011 het wetsvoorstel koppeling AOW-leeftijd aan levensverwachting bij de Tweede Kamer ingediend. Volgens dit wetsvoorstel gaat de AOW-leeftijd in 2020 omhoog van 65 naar 66 jaar. Door de koppeling van de AOW-leeftijd aan de levensverwachting gaat de AOW-leeftijd naar verwachting in 2025 naar 67 jaar. Deze wet wordt aangehaald als: Wet verhoging pensioenleeftijd, extra verhoging AOW-ouderdomspensioen en flexibilisering ingangsdatum AOW-ouderdomspensioen.

Een deel van de afspraken uit het pensioenakkoord is in dit wetsvoorstel uitgewerkt. In samenhang met de wijzigingen in de AOW worden ook de Wet Inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW), de Wet inkomstenbelasting 2001 (WIB 2001) en de Wet op de loonbelasting 1964 (WLB 1964) aangepast. Hieronder een samenvatting van de belangrijkste punten uit dit wetsvoorstel.

AOW

Verhoging AOW-leeftijd

De AOW-leeftijd wordt verhoogd van 65 naar 66 jaar vanaf 2020. De opbouwperiode van het AOW-pensioen blijft 50 jaar en zal automatisch meeschuiven met de verhoging van de AOW-leeftijd. De AOW-leeftijd wordt gekoppeld aan de gemiddelde levensverwachting. Om de 5 jaar wordt de nieuwe AOW-leeftijd vastgesteld, voor het eerst uiterlijk 1 januari 2014. De AOW-leeftijd wordt minimaal 11 jaar later verhoogd. Hierdoor zal de AOW-leeftijd waarschijnlijk in 2025 worden verhoogd naar 67 jaar. De verhoging van de fiscale pensioenrichtleeftijd in aanvullende pensioenregeling in de tweede pijler vindt plaats 10 jaar voorafgaand aan de verhoging van de AOW-leeftijd. Dit geldt niet voor de verhoging van de pensioenrichtleeftijd naar 66 jaar. Als er een verhoging nodig is, zal dat telkens met 1 jaar zijn. De AOW-leeftijd daalt niet als de gemiddelde levensverwachting gaat dalen.

Vervroegen of uitstellen AOW-leeftijd

De AOW-leeftijd kan geheel of gedeeltelijk worden vervroegd of uitgesteld. Voor elk jaar vervroegen of uitstellen wordt de AOW-uitkering met 6,5% verlaagd respectievelijk verhoogd. De AOW-leeftijd kan niet meer dan 2 jaar worden vervroegd en niet eerder ingaan dan op de 65-jarige leeftijd. Vanaf 1 januari 2013 kan de AOW-leeftijd met maximaal 5 jaar worden uitgesteld.

Het kortings- of opslagpercentage van 6,5% wordt naar rato geïnterpoleerd of geëxtrapoleerd. Dit betekent dat het uitstellen van het AOW-pensioen met bijvoorbeeld een half jaar leidt tot een verhoging van 3,25% en 2 jaar uitstel tot een verhoging van 13%.

Bij uitstel van het AOW-pensioen wordt dit percentage toegepast op het bruto AOW-pensioen, maar bij een vervroeging op het netto AOW-pensioen. De AOW-gerechtigde is bij een vervroeging van de AOW-leeftijd nog AOW-premie verschuldigd over zijn inkomen tot de oorspronkelijke AOW-leeftijd, het toepassen van de korting op het bruto AOW-pensioen zou daardoor resulteren in een forse afwijking van het netto AOW-pensioen vóór en na de oorspronkelijke AOW-leeftijd. Hiermee wordt dus beoogd om het netto AOW-pensioen vóór en na de oorspronkelijke AOW-leeftijd zoveel mogelijk gelijk te houden. Het uiteindelijke toe te passen kortingspercentage op het bruto AOW-pensioen wordt voor een zogenaamde referentiepersoon berekend. Verder wordt de AOW-gerechtigde tot de dan geldende AOW-leeftijd gecompenseerd voor de AOW-premie die hij over zijn AOW-pensioen moet betalen.

Het is niet de bedoeling dat een vrijwillige vervroeging van het AOW-pensioen leidt tot een beroep op de Wet werk en bijstand (Wwb). Het netto structurele inkomen waarover men als individu moet kunnen blijven beschikken is gelijk aan het uitkeringsniveau van een alleenstaande in de bijstand die de pensioenleeftijd is gepasseerd. Deze norm geldt ook voor de afzonderlijke gehuwden om te

voorkomen dat na het overlijden van één van de partners de langstlevende alsnog een beroep op de bijstand moet doen.

Het gedeeltelijk vervroegen of uitstellen van het AOW-pensioen, biedt een betere mogelijkheid om geleidelijk minder te gaan werken.

Extra verhoging AOW-pensioen

Het AOW-pensioen wordt vanaf 2013 tot en met 2028 jaarlijks extra verhoogd met 0,6% van het huidige AOW-pensioen voor gehuwden. Dit komt neer op 54 euro per jaar bij een volledige AOW, uitgaande van de AOW-bedragen per 1 juli 2011. Deze extra verhoging komt bovenop de standaard indexatie van het bruto AOW-pensioen voor gehuwden en krijgt ook dezelfde indexatie. Voor gehuwden en alleenstaanden geldt dezelfde extra verhoging. Deze extra verhoging wordt gefinancierd door de geleidelijke afbouw van de Mogelijkheid Koopkrachttegemoeftoming Oudere Belastingplichtigen (MKOB) en de ouderenkorting.

De extra verhoging van het AOW-pensioen heeft tot doel de korting van het AOW-pensioen bij het vervroegen van de AOW-leeftijd te verzachten. Minister Kamp heeft ook in overleg met sociale partners en de Tweede Kamer nog enkele aanvullende financiële maatregelen genomen. Die maatregelen zijn uitgewerkt in de brief 'Vitaliteitspakket' die op 30 september 2011 naar de Tweede Kamer is gestuurd.

IOW

Tijdelijke verlenging

De IOW wordt tijdelijk verlengd tot 1 januari 2022 en is onder voorwaarden beschikbaar voor oudere werklozen die geboren zijn vóór 1 januari 1956. Hierdoor blijven oudere werklozen die voor het eerst te maken krijgen met de verhoging van de AOW-leeftijd tot en met 2021 in aanmerking komen voor een IOW-uitkering tussen einde WW- of loongerelateerde WGA-uitkering en ingang van het AOW-pensioen.

Het aflopen van de IOW-uitkering sluit dan aan bij de inzet dat de arbeidsmarkt voor ouderen dan is genormaliseerd. De arbeidsmarktsituatie van ouderen en de begrenzing van de IOW worden geëvalueerd. Mocht dat noodzakelijk zijn, dan kan op dat moment besloten worden welke verdere maatregelen eventueel nodig zijn.

WIB 2001

Lijfrente

De opbouwruimte voor een oudedagsvoorziening in de derde pijler door middel van lijfrente wordt aangepast. Het (maximale) premiepercentage wordt in 2013 verlaagd van 17% naar 16,4% en in 2015 naar 15,8%. Daarna wordt dit percentage steeds met 0,6% verlaagd voor ieder jaar dat de fiscale pensioenrichtleeftijd voor aanvullende pensioenregelingen in de tweede pijler met een jaar wordt verhoogd. Ook zal er bij de vaststelling van de franchise rekening worden gehouden met het bedrag waarmee de AOW in de periode 2013 tot en met 2028 extra wordt verhoogd.

De fiscale ruimte die in de tweede pijler onbenut blijft, mogen werknemers op individuele basis aanvullen door gebruik te maken van de resterende ruimte in de derde pijler.

Fiscale oudedagsreserve (FOR)

Ook het maximale dotatiepercentage voor de FOR wordt verlaagd. Het maximale dotatiepercentage wordt in 2013 verlaagd van 12% naar 11,6% en in 2015 naar 11,2%. Vervolgens wordt dit percentage met 0,4% verlaagd vanaf ieder jaar dat de fiscale pensioenrichtleeftijd voor aanvullende pensioenregelingen verder wordt verhoogd.

Ouderenkorting

Het AOW-pensioen wordt in de periode 2013 tot en met 2018 jaarlijks met 0,6% van het huidige AOW-pensioen van een gehuwde extra verhoogd. Een deel van de dekking van deze maatregel wordt gevonden in de afbouw van de ouderenkorting. De afbouw van de ouderenkorting loopt van 2020 tot en met 2028 en bedraagt 71 euro per jaar.

WLB 1964

Fiscale kader aanvullende pensioenen

De fiscale regels in de WLB 1964 voor het aanvullend pensioen in de tweede pijler worden in overeenstemming gebracht met de verhoging van de AOW-leeftijd. Dit zogenoemde 'Witteveenkader' wordt ingeperkt door de fiscale pensioenrichtleeftijd in stappen te verhogen in verband met de ontwikkeling van de gemiddelde levensverwachting op 65-jarige leeftijd. Hierdoor wordt in 2013 de pensioenrichtleeftijd verhoogd naar 66 jaar en in 2015 naar 67 jaar.

Daarna vindt een koppeling van de pensioenrichtleeftijd plaats aan de ontwikkeling van de gemiddelde resterende levensverwachting. Na afloop van iedere periode van 5 jaar wordt bepaald of een verdere verhoging nodig is, die in stappen van één jaar plaatsvindt. Een eventuele verdere verhoging naar 68 jaar kan voor het eerst per 1 januari 2020 plaatsvinden en zal ten minste één jaar van tevoren worden bekendgemaakt.

De aanpassing van de pensioenrichtleeftijd in het 'Witteveenkader' wordt dus steeds 10 jaar vóór de verhoging van de AOW-leeftijd doorgevoerd. Dit is nodig om de taakstellende besparing van 700 miljoen euro uit het Regeerakkoord te kunnen realiseren. De verhoogde pensioenrichtleeftijd geldt dan voor het aanvullend pensioen dat mensen opbouwen vanaf dat moment. Bestaande pensioenaanspraken worden hierdoor niet aangetast.

Fiscaal wordt nu al de pensioenrichtleeftijd per 1 januari 2015 verhoogd naar 67 jaar. Dit is gedaan om pensioenuitvoerders zo vroeg mogelijk volledige zekerheid te bieden over de pensioenrichtleeftijd per 1 januari 2015. Hierdoor kunnen zij bij het ontwerpen en verwerken van de nieuwe pensioencontracten al met beide leeftijdsaanpassingen rekening houden.

Ook de minimaal te hanteren AOW-inbouw wordt gewijzigd. Vanaf 2013 dient er ook rekening te worden gehouden met het bedrag waarmee de AOW in de periode van 2013 tot en met 2028 extra verhoogd wordt.

Deze wijziging van de AOW-inbouw zal op vergelijkbare wijze gelden wanneer er gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om een lagere AOW-inbouw toe te passen in combinatie met een lager opbouwpercentage per dienstjaar dan het maximum percentage.

De maximum opbouwpercentages per dienstjaar wijziging overigens niet.

Het blijft mogelijk om het aanvullende pensioen in de tweede pijler te vervroegen of uit te stellen, mits er maar een actuariële herrekening plaatsvindt ten opzichte van de bij de opbouw gehanteerde

pensioenrichtleeftijd. Hierdoor blijft het mogelijk om op individueel niveau keuzes te maken ten aanzien van het moment waarop men (gedeeltelijk) wil stoppen met werken.

Er loopt nog een aantal onderzoeken naar een aantal aspecten met betrekking tot de aanvullende pensioenen. Het kabinet verwacht begin 2012 de sociale partners en externe deskundigen hierover duidelijkheid te kunnen verschaffen. Daarna neemt het kabinet daar een besluit over dat in wetgeving wordt omgezet.

Overige sociale zekerheidsuitkeringen en werknemersverzekeringen

De overige sociale zekerheidsuitkeringen en werknemersverzekering zullen doorlopen tot de nieuwe AOW-leeftijd. De aanpassing van de sociale zekerheidswetten en andere wetten zijn niet in dit wetsvoorstel opgenomen. Hiervoor volgt nog een aanpassingswetsvoorstel nadat vormgeving en aanpassing van de AOW-leeftijd en de pensioenrichtleeftijd definitief met de Tweede Kamer zijn bepaald.

Tot slot

De nieuwe regels en fiscale randvoorwaarden van de aanvullende pensioenen zijn bekend. Op mijn website vindt u onder de button 'Actueel' ook een samenvatting van het vitaliteitspakket. De verdere invulling is een zaak van werkgevers en werknemers. Ik adviseer u de consequenties voor de werkgever en de medewerkers in kaart te brengen en na te gaan welke opties bij uw wensen en mogelijkheden passen. U heeft nog ruim 14 maanden de tijd om nieuwe pensioenovereenkomsten met uw medewerkers te sluiten, die tijd zal hard nodig. Ga dus op tijd in gesprek met alle betrokken partijen om de veranderingen succesvol en tijdig door te voeren. Uiteraard ben ik u hierbij graag van dienst.

Rijssen, 13 oktober 2011

Erik Hertgers
Hertgers Pensioen Advies